

Les i dette nummer om:

- Ratzinger og prevensjon s. 3
- Pinochets beskyttere s. 3
- Avvist EU-helgen s. 3
- Kvinnen – i kirken og i verden s. 4
- Neste OVEK-seminar på vei s. 4

og litt til...

Nyhetsbrev nr. 4/2004

Vi ønsker å høre hva du mener

Vil du delta med innlegg i *Også vi er Kirkens* nyhetsbrev, kan du sende det til Trine Haaland, Gustav Jensens gt. 8, 0461 OSLO, trinehaaland@yahoo.no

Redaktører: Per Bang og Trine Haaland

OVEKs webadresse: <http://folk.uio.no/palk/ogsaaavierkirke.htm>

Sekularisering, en fare?

Av **Trine Haaland**

Pater Rory Mulligan hilste høstens seminar om sekularisering med "Frykt ikke!" Det var ellers en nyansert oppfatning av sekulariseringens eventuelle negative konsekvenser som preget innleggene.

Pater Mulligan gav inspirasjonen til å lage seminaret om sekularisering og kristent liv, men var dessverre selv forhindret fra å komme på grunn av ryggoperasjon. Han sendte oss imidlertid disse ordene: "Mine tanker om den bibelske formaning: Frykt ikke! kretser rundt dens aktualitet for oss og for våre trosfeller i dag. Frykt lammer, gjør blind og skaper mistanker, det vet vi. Nådens fryktløshet derimot kalibrerer vår åndelige følsomhet, slik at Helligånden får røre ved oss og lede oss. Den veiledningen trenger vi alle i en verden uten eksplisitte kristne tegn. Den åpner våre øyne for Åndens virkning i hverandre, i kirken, og i verden".

Fra autoritetstrokap til valgfrihet...

METTE NYGÅRD, psykiater og forfatter av flere bøker om pilgrimsvandring, var i sitt innlegg opptatt av gamle og nye fromhetsformer, her forstått som måten kjærlighet til Gud og den katolske kirken kommer til uttrykk på.

- Hva er forholdet mellom ny fromhet og den sekulariserte verden, spurte hun. Nygård stilte spørsmålstegn ved om det dreier seg om nostalgi, eller om fromhetsformene fungerer på nye måter.

Hun påpekte at fromheten i vår tid mer var blitt noe som er opp til den enkelte.

- Vi er ikke lenger pålagt så mange ytre forpliktelser og påbud om rett praksis,

dermed må hver og en finne ut av hva han eller hun ønsker å gjøre. Basert på egne erfaringer som lege i kloster på 60-tallet i Irland, fortalte hun om møtet med en sterk fromhetskultur. Den gav seg blant annet utslag i valfarter til Lourdes og en like stor vektlegging av sykesalvingens sakrament som vurderingen av pasientens tilstand.

Skyggesidene av fromhetskulturen er, påpekte hun, overgrep mot kvinner og barn. Jo mer svulmende fromhetsformene er, jo mer rom er det for ting som foregår fordekt.

- Da konsilet kom følte det som en oppdatering av kirken for mange. Legfolket ble i konsildokumentene fremhevet som bærere av urkirken. I den nære postkonsiliære tiden ble imidlertid de eldre fromhetsformene påvirket. Mer og mer ble utdannelse basert på naturvitenskapen, noe som påvirket kulturliv og tenkemåter generelt. Kirkens faste struktur ble rikkert ved, blant annet gjennom frafall av prester som giftet seg, og nøytral kleddel for klosterfolk og prester. Når det gjaldt legfolket førte denne tiden til en mindre ytre og mer voksen deltakelse i fromhetsformene. Selv om man i noen tilfeller gikk fra den ene ytterlighet til den annen; respekten for presteskabet slo over i presteforakt.

...og så til nostalgi?

De gamle fromhetsformene bestod likevel i noe monn, blant annet i valfarter og pilgrimsferder, men her ble formen løsere og det nostalgiske aspektet gjorde seg gjeldende. Pavetroskap og rosenkrans ble måter å gripe tilbake i tradisjonen for at ikke alt skulle flyte helt, mener Nygård.

Mette Nygård fant ikke at nye fromhetsformer er oppstått i vår sekulariserte tid. Bortsett fra karismatisk vekkelse på 70-tallet og det økumeniske samarbeid. Hennes avsluttende sitat fra Gregor av Nyssa om at Guds gave ikke er adskilt fra vår natur, men bor i hver enkelt av oss, og kan oppdages på ny når vi setter noe inn på det, fikk mange til å nikke bekreftende.

I den etterfølgende debatten ble det fremhevet at på tross av et økende støynivå i hverdagslivet søker mange til de stille klostrene for retrett. Også ungdomsvalfarter ble nevnt som steder der fromhetsformer, blant annet pleie av hverandres såre føtter, var en stor opplevelse som gikk utenpå nostalgi for de som deltok.

Sakral eller sekulær stat

MSGR. TORBJØRN OLSEN, sogneprest i Bodø med doktorgrad i kanonisk rett, belyste forholdet mellom sekulær stat og lovgivning. Sammenligner man vår grunnlov som taler om en sakral norsk stat, er det ingen andre forfatninger som ligner, bortsett fra den greske. Både de franske, tyske og spanske fremstår som temmelig nøytrale stater i forhold.

Ser man imidlertid på praksis i lovgivningen i Norge ser man at grunnlovens fastslåelse av en sakral stat ikke setter regler for hva staten kan gjøre og ikke. Lovene *kan* stride mot evangelisk luthersk tro uten å omstøtes. Dette bestemmes av Stortinget. Unntaket er at man plikter å opprettholde statskirkeordningen.

– Formelt og historisk sett har vi en stat med sakral forfatning, men i praksis har vi det ikke, påpekte Olsen som viste til at det har skjedd en stor sekularisering av staten i årenes løp.

Olsen poengterte at kristendommen i sin tid representerte et brudd med en nøyaktig sammenheng mellom religion og samfunn. Jesu uttalelse om at "Mitt rike er ikke av denne verden" er avgjørende. Det teoretiske skillet kommer sterkest til uttrykk i pave Leo XIII's encyklika *Immortale Dei* fra 1885. De to samfunn beskrives som to konsentriske sirkler som overlapper hverandre. Det annet vatikankonsil har bekreftet disse tingene.

– Hva er så et ønskelig forhold mellom sekulær stat og kirke, spurte msgr. Olsen. Skillet mellom stat og kirke er en aksept av pluralismen som noe man ikke kan forby, mente han. Men Olsen nevnte også at Den katolske kirke aksepterer at det i noen land eksisterer spesielle historiske bånd mellom stat og kirke som gjør at man har ulike former for kirkelig særstilling, som statskirkeordningen.

Grenser for sekularisering

Det finnes to skranke i sekulariseringen som det er uakseptabelt å forsere, i følge Olsen. For det første, hvis sekularisering innebærer utestengning av kirken fra det offentlige rom. Han viste til det som skjer i Frankrike hvor det å gi uttrykk for religiøs tilhørighet i en rekke sammenhenger ikke godtas. Slik gjøres religionen til en ren privatsak der den ikke tas på alvor, hevdet Olsen. Dette gjør også at vernet mot religiøs sjikanering faller bort. Det er dessuten uakseptabelt om man ikke får drive diakoni, sa Olsen og viste til Øst-Europa. Helligdagsordningen, religionsopplæringen og retten til å bygge synlige kirkebygg på relevante tomter bør heller ikke krenkes av sekularisering.

For det andre er en sekularisering som innebærer at naturretten settes til side uakseptabel. Naturretten er basert på et skille mellom guddommelig versus menneskelig rett. Den bygger på moralen som igjen er tilgjengelig gjennom fornuften. Det står for eksempel ikke i loven at det er forbudt å drepe, likevel straffes man for drap fordi dette regnes inn under naturretten.

– Viktige elementer for å resonnerer på dette området er å spørre om hva som er Skaperens hensikt, heller enn hva som er selvrealisering. Videre må mennesket alltid ses på som "mål", og aldri bare et "middel" for noe. Naturrettstenkningen får viktige, men vanskelige konsekvenser i spørsmål om livet (abort, euthanasi) og om familien (ekteskap, partnerskap), sa Olsen. Han omtalte også at det annet vatikankonsil hadde fordring om at staten fortsatt skal respektere naturretten.

Den sekulariserte familien

Barnevernspedagog HANNEKE BRUCE snakket engasjert om familien i en sekulær tid i sitt innlegg. Hun definerte sekularisering som en trend eller bølge med økende grad av likegyldighet for religiøse perspektiv.

– Hva betyr denne endrede grad av religiøs dimensjon for en familie? Hanneke Bruce viste til de unges forherligelse av menneskefiendtlige verdier som tynnhetsidealet, overseksualisering og popularitetsfiksering, men fremhevet at på tross av disse idealene deltar unge i kveldsbønn, katolske ungdomsgrupper, forskjellige utprøvinger av fromhetsformer etc. Den svenske utgaven av NUK gjorde at hun selv kom tilbake til kirken, noe hun håper kan være tilfelle også for dagens unge.

– Barn i dag lar seg ikke behandle på hvilken som helst måte. De spør hva ting betyr. Det er ikke autoriteter som gjør at de kommer til kirken. Gi heller de unge verdier

og normer for hvordan det skal være i samfunnet vårt. Sekularisering handler om at vi ikke lenger har fellesverdier. Denne relativismen gjør ting vanskelig. Skolen er for diffus, barna lærer ikke normer, og mange foreldre blir rystet over hvor stor innflytelse skolen har. Skolen kan for eksempel avgjøre om barnet er et mestrende barn.

Et åpnere samfunn

På den annen side påpekte Bruce at sekulariseringen er del av mangfoldet og et flerkulturelt samfunn der det også er større plass for katolikker og anderledes troende enn for bare 50 år siden.

Når det gjelder materialismen i kjølvannet av sekulariseringen mente Hanneke Bruce at katolske familier har en fordel. Når alle har alt, er det lettere å fremstå som et alternativ. Man kan avstå fra noe for å oppnå at man ikke skal bli fanget av tingene.

Seksualiseringen av det sekulariserte samfunnet er heller ikke bare negativ, i følge henne. Det har kommet en større åpenhet der man også kan snakke om følelser i forbindelse med seksualitet, selv om det ikke er lett å ha slike samtaler med egne barn. Det bekymringsfulle er når sex blir kult i så stor grad.

– Som foreldre har man et stort ansvar for å vise alternativer til det som det sekulariserte samfunnet tilbyr. For eksempel at man både kan vise at man er venner og uvenner, krangle og bli venner igjen, i stedet for å gå fra hverandre. Vårt oppdrag er å leve som del av samfunnet, og la Kristus være håpets tegn, sa Hanneke avsluttende.

I responsen fra salen ble det understreket at det er viktig å skape rom for de unge og vise at det dreier seg om er kjærlighet. De som ikke klarer å følge regler til punkt og prikke må ikke utestenges.

Pater Rory la også ved et dikt av maristpateren Francois Marc sm. i sin hilsen til seminaret. Her heter det blant annet:

Marias kirke kjenner ikke svarene
før spørsmålene er blitt stilt.
Dens sti er ikke fastlagt på forhånd.
Den kjenner tvil og usikkerhet,
nattemørke og ensomhet.
Det er tillitens pris.
Den tar del i samtalen,
men gjør ikke krav på å vite alt.
Den godtar at den må lete.

Godt nytt om Ratzinger

Kardinal Joseph Ratzinger (som er blitt omtalt i en sint lederartikkel i den engelske avisen "The Guardian" som Panzerkardinalen) kan ikke være så pansret som vi ofte har trodd. I "The Tablet" for 18. september ser vi at han går sterkt imot at forbudet mot prevensjon skulle bli formelt erklært som ufeilbarlig – det har som kjent heller ikke skjedd.

Pinochet kunne vært ekskommunisert

Avdøde kardinal Raul Silva Enriquez som var erkebiskop i Santiago de Chile da Pinochets dødspatroljer herjet som verst, var sterkt fristet til å ekskommunisere diktatoren kommer det fram i en artikkel i "The Tablet". Mange biskoper i Chile ekskommuniserte torturister, men Pinochets navn ble aldri nevnt. Hans støttespillere, som Ronald Reagan, Henry Kissinger og Margaret Thatcher, kunne derved uhindret fortsette å støtte ham. Ting som er kommet fram i lyset senere har vist at Pinochet ikke bare var ansvarlig for drap og tortur, men at han også bedrev økonomisk svindel i stor målestokk. Han fikk også støtte fra Vatikanet så sent som i 1999, da Vatikanet øvet press på den britiske regjering og på erkebiskopen av Canterbury for å få dem til å hindre at Pinochet ble utlevert til Spania hvor han var siktet for tortur.

Ingen EU-helgen – ennå

Politikeren Robert Schuman, en av fedrene bak den europeiske union, var visst ikke helt en helgen allikevel. Gjennom fjorten år har ledende europeiske politikere arbeidet for å få Schuman kanonisert. Hauger av privatbrev har vært scannet og over to tusen personer har vært intervjuet. Det eneste resultatet man har kommet frem til er at riktig nok levde Schuman et eksemplarisk liv, men det er ikke funnet spor av mirakuløse helbredelser etter ham.

Kvinnen - i kirken og i verden

Av **Per Bang**

31. juli i år kom Vatikanets lange uttalelse om kvinners stilling i kirken. Mottagelsen av brevet har vært blandet, og søster Christine Schenk CSJ og broder Louis Trivison som begge er med i organisasjonen "Future Church" har reist tungveiene innsigelser.

Schenk peker på at brevet er det siste i en lang rekke uttalelser som betrakter kvinnen som et objekt.

Kvinner er diskutert og bedømt av menn, men de er ikke blitt bedt om å komme med sine egne synspunkter når det gjelder den rolle de skal spille i kirkens liv. Trivison skriver at "Når skal vi begynne å be kvinnene selv om å uttale seg, og når skal vi be dem reflektere over menns rolle i kirken? Hvis noen dialog skal fremstå som troverdig må kvinnenes mening også bli hørt."

"Future Church er en samling legkatolikker som søker full deltagelse av alle i kirkens liv. De ønsker å bevisstgjøre legfolk i de problemene som skyldes den fatale prestemangelen i mange land og de er opptatt av den systematiske kvinnediskrimineringen som foregår. Organisasjonen har 5000 betalende medlemmer og ytterligere 10 000 aktive.

Frances Kissling, president i "Catholics for a Free Choice" sier at "Kvinnebrevet" kunne bare vært skrevet av menn som ikke har noe nært forhold til kvinner og ingen forståelse for den positive virkning kvinnebevegelsen har hatt både for menn og kvinner. Emma Bonino, medlem av Europa-parlamentet, skriver at brevet hører hjemme i fortiden. "Men for å være rettferdig mot kirken, må jeg nevne at ingen religion er noen venn av kvinner. De gir oss mange komplimenter, men de krever at vi skal holde oss på vår plass".

Bra – men kunne vært bedre

I år ble Harvard-professor Mary Ann Glendon utnevnt til leder av Det pavelige akademi for sosialvitenskap. "The Tablet" skriver på lederplass (7.august) at dette var en kjærkommen utnevnelse – men det hadde vært bedre om en kvinne som kunne tenke kreativt og originalt hadde fått en stilling som innbefattet "position of governance".

Er vi så farlige da?

Erkebiskopen av Sydney har forbudt en gruppe katolikker å holde møter i en kirkelig bygning, han har forbudt to prester å være foredragsholdere på gruppens møte, og han har bedt en annen biskop om ikke å lese messen for dem. Gruppen kaller seg "Australian Reforming Catholics" og skulle avholde sitt årsmøte i et nonnekloster. Søstrene har valgt å gjøre som erkebiskopen forlanger og har avlyst møtet, men de har tilbudt å betale leie for at møtet skal kunne holdes i et nærliggende teater.

Vårens seminar på vei

"Det kristne legmannskallet" er tittel for neste OVEK-seminar som finner sted 16.april kl. 1300-1800, på et ennå ikke bestemt sted. Representanter for Opus Dei og Legfransiskanerne og en kjenner av Sant Egidio har allerede takket ja til invitasjonen om å delta med innlegg. Vi ønsker alle velkommen! Mer informasjon følger i neste nummer av nyhetsbrevet.

"Også vi er Kirken - Norge står tilsluttet et bredt internasjonalt nettverk 'The International Movement We are Church', men vi vil understreke at vi er en selvstendig organisasjon som kun står ansvarlig for vårt eget program og overfor våre egne medlemmer". Dette står å lese på våre websider under rubrikken "Om oss". I neste nummer av nyhetsbrevet kommer vi med en utdypelse av hvordan den internasjonale bevegelsen fungerer. FØLG MED!